

סימן מט

בענין שמא שו"פ במדי

לה דהוי חשיבות ממין צפחית מפרועה גם צפחית מפרועה מתקדשת. ובהה הרשצ"א צחי צביטות דל"ע ע"א נסתפק אם אפשר לקדש בכלי פחות משי"פ ומכיון דחזי לתשמישי חשיב כפרועה וכמו דילפינן שם מקרא לענין שבוטה דלא צעי שו"פ בכלים, עיי"ש. והרי דהא דלריך פרועה היא רק משים חשיבות ממון ולהכי י"ל דבכלי הוי ממונא יחשיבות ממון גם צפחית מפרועה, אצל אי נימא דהוא שיעור דיקא פרועה, א"כ גם בכלי הא מ"מ לא הוי פרועה. ויש לדחות, דהא אפי' אי נימא דהוי שיעור פרועה דוקא, הא ג"כ אינו אלא שיעור צחשיבות ממון, דלריך חשיבות ממון צשיעור כזה, וא"כ י"ל דכלי יב לו איתה חשיבות ממון כמו צשיעור פרועה.

ונראה דעת הר"ם דס"ל דהא דלריך פרועה היא משום דצפחית מפרועה לא הוי ממונא, וס"ל צביאור דברי הגמ' דכל היכא דצמדי שו"פ ואפשר להוליך למדי תו הוי כפרועה לענין זה דהוי חשיבות ממונא, וגבי דאין לך אלא מקומו ישעתו ולית זה שיעור פרועה וכדתנן צמתני ערכין דכ"ד לענין היבג יד לערכין, אצל מ"מ חשיבות ממונא הוי וסגי לקידושין ולא לריך כלל שיעור פרועה דוקא, כי אם דליהוי ממונא וכל היכא דשו"פ צמקום אחר תו הוי ממונא ומקודשת.

ובס' פניי כתב דלשמיאל דחיישין שמא שו"פ צמדי, הה"נ לצ"ש דס"ל דקידושי אשה צדינר חיישין שמא שוב דינר, עיי"ש מה שהק' לפי"ז צתום קידושין ד"צ, וכתב כן גם אליבא דהר"ם. ולפיהנ"ל י"ל דדוקא לצ"ה דקידושין צפרועה, ואינו אלא משום דצפחות מפרועה לא חשיב ממונא, ועל כן כל היכא דשו"פ צמקו"א חשיב לאשוויי ממונא, אצל לצ"ש דס"ל דקידושין

(א) כתב הר"ם פ"ד מה' אישות כ"ע: קדשה צאובל אי צכלי וכי"צ שביה פחית מפרועה הרי זו מקודשת צספק ולריכה גע מספק שמא דבר זה שיה פרועה צמקום אחר וכי' יראה לי שאם קידש צתצביל אי צירק שאינו מתקיים וכי"צ אם לא הוי שו"פ צאותו מקום אינה מקודשת כלל, שהרי דבר זה אינו מגיע למקום אחר עד שיפסד ויאצד ולא יהא שו"פ, ודבר של טעם הוא זה וראוי לסמוך עליו, ע"כ. וכתב הה"מ דלי רצנו מורה כדעת התוס' והרמב"ן והרשצ"א שאפי' ידוע בשו"פ צודאי צמדי אינו אלא קידושי ספק שאין לך צכסף אלא מקימו ושתתו, והיינו דרק מדרצנן הוא דחיישין לקידושין יעשוהי צספק קידושין. אולם צרא"ש פ"ק דקידושין סי' י"ז פ"י צדעת הר"ם, דס"ל דכל היכא דידוע ששו"פ צמקו"א הוי קידושי ודאי דאורייתא, דאי כדעת ר"י דהוא משום גזירת הרואים, היינו גזירה משום אנשי איתו צמקום שידונו דגם צמקום אינו קידושין, אין נפק"מ צין דבר צמתקיים או אינו מתקיים. ועי' צרמב"ן ד"י צצתפא"ש על הרא"ש.

ולבאר דעת הר"ם דאם ידוע ששו"פ צמקו"א הוי קידושי דאורייתא וכמו שפירש צכינתו הרא"ש, ולכאורה הא אין לך צכסף אלא מקומו ושתתו וכמו שהוכיחו הראשונים, נראה, דהנה יב לחקור צהא דאין קידושין אלא צשו"פ אם הוא שיעור דלריך צסף צשיעור פרועה, ואפי' אי משכחת לה דהוי ממונא צפחות מפרועה, מ"מ לריך שיעור פרועה, ואולי הוא מכלל שיעורין דהלמ"מ וכש"כ צאצ"י סי' כ"ז ס"ק כ"א. או דנימא דדין פרועה הוא משום דכל פחות מפרועה לא הוי חשיבות ממון ולא ממונא הוא, אצל כל היכא דמשכחת

החפז

דוקא צדינר, והרי בכל התורה כולה קי"ל דשיעור ממון הוא פריטה. וע"כ בקידושין ילפינן מקרא דלא סגי בשיעורא דממונא, אלא דלריך דוקא שיעור דינר, ועל זה לא מהני הא דשבי דינר במקו"א, דמ"מ שיעור דינר אין כאן במקומו, ואין לך אלא מקומו ושעתו. וכ"ז הוא לש"י הר"ם יבש"ג, אצל לשיטת התוס' והראשונים דהוא משום גזירת הרואים א"כ הה"נ לצ"ש חיישין שמא הוא דינר במקו"א *.

(ב) ואכתי קשיא לי, כיון דליך לך אלא מקומו ושעתו, ולגבי שיעורא הוי זה פחות משו"פ ורק דחשיב ממונא כיון דשו"פ במקו"א, וא"כ הא ודאי דלא יתחייב צעד זה רק פחות משו"פ אם לא יחולו הקידושין והו לא הוי כסף החוזר, וכל לגבי קנין צעין כסף החוזר, היינו דאם לא יחיל הקנין יתחייב לשלם תמורתו, וכדאמרין במס' צ"ק ד"ט, דכל היכא דחילו תבע קמן צדינא לא אמרינן ליה זיל שלם לא הוי מכירה, עיי"ש. ומוכח התם דאף דאם יהיה צעין חוזר לצעלים, מ"מ לא הוי קנין אלא אם מתחייב תמורתו כשלם יהיה צעין, דהא התם בקי"ל צד"מ כשישני צעין חוזר. א"ו דגזר קנין כסף הוא רק משום דהכסף עישה שיעורא דאם לא יחול הקנין ולפי"ז כאן הא יהיה השיעור רק פחות משו"פ ופחות משו"פ לאו ממון הוא.

אמנם באמת יש לחקור בהא דצעין כסף העושה שיעורא, אם עיקר הקנין הוא

צעד שיעורא הכסף חילולי הקנין, וא"כ מסתבר דצעי שיעורא הכסף יהיה שו"פ, או דנימא דבאמת עיקר הקנין הוא נתינת הכסף ורק דדין הוא שלריך שהכסף יעשה שיעורא וצאם לא יחיל הקנין משועבד להחזיר תמורתו. ולפי"ז י"ל כיון דהכסף נותן דשו"פ במקו"א יש לו דין ממון, ואף דמה שמתחייב תמורתו אין צו שיעור ממון, מ"מ יש כאן שיעורא הכסף והדין דחשיבות ממון לא נאמר אלא דעיקר הכסף, אצל בשיעורא הכסף אפי' אם אינו אלא צפחות משו"פ שאינו חשיבות ממון ג"כ מהני. ולפי"ז מיישב דהוי דפחות משו"פ, לפי"מ שדדנו במקו"א, אינו מחייב כלל, והא דאמרין אין צי"ד נזקקין צפחות משו"פ ואם הוזקקו לשו"פ גומרינן אף צפחות משו"פ, ל"ל דנשאר פחות משו"פ מחוץ גדול, או באיתיה צעיניה. וצ"כ ל"ל כן, דאיל"ה הא פחות משו"פ הוי מחילה ואפי' אי מתחייב מ"מ הא מחיל ליה, אצל כל זה רק דצד שאינו שו"פ בכל מקום, אצל אם שו"פ במקו"א כיון דחשיב ממונא לענין קידושין, כ"כ חשיב ממונא לענין שמתחייב לשלם, ואף דאינו מתחייב לשלם אלא פחות משו"פ ואין צי"ד נזקקין לפחות משו"פ, הא לענין כסף החוזר סגי אם חייב ללכת יד"ש, וכדאמרין בצ"ק שם למסקנא, דמה"ט בקי"ל צד"מ חשיב כסף החוזר, עיי"ש. וכן ל"ל גם בהא דנסתפק הרשב"א בכלי פחות משו"פ דהא גם התם השיעורא תמורת הכלי הא הוי פחות

ממונא מ"מ בעי דוקא שיעור פרוטה, וממילא דה"ה לגבי קנין דאינו נקנה בפחות משו"פ הוא דוקא שיעור פרוטה דהא ילפינן ישיב גאולתו מכסף מקנתו. ולפי"ז כיון דבל"ה גזה"כ כאן בע"ע דצריך דוקא שיעור פרוטה ולא סגי בחשיבות ממונא גרידא, א"כ הה"נ דלא מהני בכלי פחות משו"פ, דנהי דכלי חשיב ממונא, אבל מ"מ שיעור פרוטה אין כאן. והנה דעת האב"מ דשוכרין מן העכו"ם בכל מקום בפחות משו"פ, אולם עי' בחי' הרי"ם שכתב דמשמעות הרמב"ם דדוקא שכירות מקום לענין עירוב דרבנן מהני בפחות משו"פ אבל בעלמא לא.

* הגה. ובה יש לישב מה שהק' על הרשב"א שחקר בכלי פחות משו"פ אם מהני לקידושין, מהא דקידושין ד"ח דאיתא שם להדיא בע"ע הנמכר לעכו"ם דאינו נקנה בתבואה וכלים בפחות משו"פ. ויש ליישב עפ"י"מ שכתב באב"מ סי' ל"א ס"ק כ"ד דהתם ילפינן מקרא דשיב גאולתו מכסף מקנתו דגם בגרעון לא מהני בפחות משו"פ, ואף דשוכרין מן העכו"ם בפחות משו"פ כדאיתא בעירובין ומשום דגבי עכו"ם גם פחות משו"פ חשיב ממון, מ"מ גזה"כ הוא בע"ע הנמכר לעכו"ם דאינו קונה עצמו בגרעון בפחות משו"פ, והרי דגזה"כ הוא דאף דחשיב

משו"פ, ח"ו כש"נ. (ואף דמספק שמא שו"פ צמדי, אי אפשר לחייבו, ולגמרי פטור מספיקא, מ"מ כיון דאי חילתא מילתא דשו"פ צמדי יתחייב לשלם חשיב כסף החוזר).

וראיתי צ"ל "אפיקי יס" ח"א סי' ע"ז שהביא שם צ"ש הגר"ח ז"ל לחלק דדוקא צמכר צ"ל כסף החוזר, אבל בקידושין לא לריך כלל כסף החוזר, והוא עפ"י סי' הסמ"ע דצמכר צ"ל כסף פרעון דמי המקח, אבל בקידושין ר"ל שם דהוי כסף קנין דבקידושין לא שייך דמי המקח וכש"כ צ"ל, עיי"ש. ויש צזה הא דק' צהא דכתבו הראשונים דאם הוי איסור"י אלל המקדש כיון דלדידה מותר צהנאה מקודשת דהא היא קבלה ממון. וקשה דהא לא הוי כסף החוזר, כיון דלדידה הוי איסור"י הא אינה משתעבדת לו תמורתו. וע"ז אמר הגר"ח דבקידושין לא צ"ל כסף החוזר. אולם לענ"ד לא חצין דצ"ל, דודאי גם לשי' הט"ז דכסף הוי כסף קנין, ג"כ אינו סתם מעשה קנין, והכסף הוא שקונה ורק דלא לריך שיביה מדמי המקח, דהכסף הוא צעד עלם ההקנאה ולא פרעון דמי המקח. ועל כן נראה דלדעת הט"ז יותר מוצן הא דלריך כסף המשעבד, אבל אי כסף הוא דוקא כשהוא פרעון דמי המקח וכדעת הסמ"ע אינו מוצן כ"כ הא דלריך כסף המשעבד, דכיון דפרעון מיכה הוי למה לא יעשה קנין דהא נפרע או התחיל כבר לפרוע דמי המקח, ועכ"פ אינו מסתבר כלל לומר איפכא, וכש"כ הגר"ח ז"ל. ועי' צשע"י לדמו"ר ז"ל ש"א פ"י מש"כ בקושיא זו, צאיסור"י אלל המקדש הא לא הוי כסף החוזר.

(ג) **ובר"ן** כתב דאי שו"פ צמדי הו קידושי דאורייתא, וז"ל: לפיכך נ"ל דאי שו"פ צמדי קידושי תורה הן דכיון שהיא נתרצתה צהן וכו' פרועה צאיזה מקום חילי ידעו העדים שדרכה לתת פרועה צאותו דצ

הו"ל כאילו אמרה לדידי שוב לי כדאמרין לגבי חמש סלעים של פדיון צבור, עכ"ל. וציאור דצרי הר"ן דכל שנתרצתה להתקדש צפחות משו"פ הוי כאילו אמרה לדידי שוב לי, אלא דאם אינו שו"פ צמדי אינו מועיל לדידי שוב לי, וכש"כ הר"ן לעיל ד"ח דכיון דלא שוב מידי לאו כל הימנה לתת עליו תורת כסף, עיי"ש. אולם היכא דשו"פ צמדי מהני לדידי שוב לי. והטעם נראה דגם הר"ן ס"ל כש"כ לעיל דכל היכא דהוי שו"פ צמדי יש לו חשיבות ממונא אלא דס"ל להר"ן דלא סגי צמה דהוי ממונא ולריך דוקא שיטור פרועה, וכיון דהוי ממונא תו מהני לדידי שוב לי וכמו צפד"צ והוי כקבלה פרועה. (ול"ע צהא דכאן משמע דס"ל להר"ן דצפחות משו"פ צכ"מ ודאי דלא מהני לדידי שו"ל ואילו לעיל מספקא ליה אי מהני או לא) ועי' צאצ"מ סי' ל"א ס"ק ז' שפירש כונת הר"ן דשמואל מיירי צכה"ג שיודעים העדים שדרכה להתיקר, והא דפריך ממתני', היינו משום דמסתמא מתני' מיירי צכל גו"י ואפי' היכא דדרכה להתיקר. ועפ"י דה"כ לצ"ש צפחות מדינר אפי' אם לא שוב דינר צמדי ג"כ תתקדש דהא הוי כאומרת לדידי שוב לי כיון דנתרצתה להתקדש, וכיון דגם פחות מדינר הא הוי ממונא מהני לדידי שוב לי, וכמו לצ"ה הוי כאומרת לדידי שוב לי פרועה. כ"כ לצ"ש הוי כאומרת לדידי שוב לי דינר ותיקשי מתני' דקתני צדינר ומסתמא אפי' צדרכה להתיקר.

והנה זה דחוק מאד דשמואל מיירי דוקא צדרכה להתיקר. ואולי כונת הר"ן דכיון דשו"פ צמק"א הוי כמו דרכה להתיקר, דכל כה"ג יכולה לומר לדידי שוב לי וכמו ששוב צמק"א. ועפ"י מיושצ, דלפי פ"י האצ"מ הא תיקשי דהכא משמע דאם לא שו"פ צמק"א לא מציא למימר לדידי שוב לי ואילו לעיל מספ"ל להר"ן. אולם אם נפרש דצאמת מיירי

שאין דרכה להתיקר ורק משום דש"פ במקו"א יכולה לימר לדידי שוב לי, ניחא, דיתכן לפי מה שמסופק לעיל דגם צפחות משו"פ יכולה לימר לדידי שו"ל, איכ"נ דדרכה להתיקר וידעי ^{אוצר החכמה} העדים, גם צסתמא היכא דקבלה פחות משו"פ מקודשת דהוי כאומרת לדידי שוב. חלא דלפ"ז תיקשי יותר למה לצ"ש צפחות משו"פ דינר אינה מקודשת, וליהוי כאומרת לדידי שוב. ואילי דוקא צפחות משו"פ כיון דגנאי הוא לה וכש"כ רש"י, על כן הוי כאמרה לדידי שוב פריעה, חבל צפחות מדינר אין אומרים כלל דצסתמא הוי כאומרת לדידי שוב דינר, חלא דמתרנית להתקדש צפחות מדינר.

והנה הצ"ש הביא סדרת הר"ן משום לדידי שו"ל ולא הזכיר לר"ך שיכיה דרכה להתיקר, וע"י צאצ"מ שכתב משום דהצ"ש חז"ל שם לדעת הר"ם, והר"ם הא ס"ל דגם צפדה"צ לא לריך דוקא דרכו להתיקר וכדכתב סתמא דיכיל הכהן לקבלו צה' סלעים, עיי"ש צה' צכירים. חילס לפי"ז אינו מדויק מש"כ הצ"ש דאף דלעיל מספק"ל אי מועיל לדידי שו"ל צפחות משו"פ, מ"מ הכא כיון דש"פ במקו"א מהני לדידי שו"ל, דהנה ז"ל הר"ן שם: ומיהו משמע דבעינן שיכיה דרכו להתיקר וכי חלא שיש לתמוה על הר"ם צפ"א מהי ציבורים, נתן לי כלי שאינו שוב צשיק ה' סלעים וקבלו הכהן צה' סלעים הרי צנוי פדוי ולא חילק אם דרכו להתיקר צו אם לא, ומשו"ה אני מסתפק צמקדש צדצר שאינו שוב פריעה אי מליא אמרה לדידי שיה דאפשר דכיון דלא שוב מדי לאי כל הימנה לתת עליו תורת כסף, וכי. וצחי' חנ"ש כתב דאינו יידע מאי ומשו"ה, דאפי' אי ידעינן שדרכה להתיקר צדצר זה עד פריעה יש להסתפק אם כל הימנה לתת עליו תורת כסף צמה שאינו חשיב כלל כסף לאחרים. יכנראה שםפרש שהספק הוא אליצא דהר"ם, חבל צאמת זה אינו, דהא מסיק שם הר"ן דודאי

צעי שדרכה להתיקר צפרועה, עיי"ש. ונראה צרור צכונת הר"ן מש"כ ומשו"ה אני מסתפק וכי, דלשיטת הר"ם דלא צעי דרכו להתיקר פשיטא ליה דלא מהני צפחות מפרועה דכל דלא הוי ממון ח"י לתת עליו תורת ממון, ורק לצתר שתמה על הר"ם ומסיק שלא כדצרי ולריך שיכיה דרכו להתיקר, צזה הוא דחקר דכיון דהא דיכול לימר לדידי שו"ל הוא משום דדרכו להתיקר ועל כן יכול לימר דלדידיה צאמת שוב כך, משו"ה י"ל דגם צפחות מפרועה יכולה לימר לדידי שוב, דכיון דדרכה להתיקר אי אמרה לדידי שיה לי הוי זה צצצילה ממש שיה פריעה. חבל לדעת הר"ם לא מספקא ליה כלל דידאי לא מהני צפחות משו"פ לדידי שוב לי.

ועפ"י אי נימא כש"כ האצ"מ דהצ"ש חז"ל שם צשיטת הר"ם ועל כן לא הזכיר לר"ך שיכיה דרכה להתיקר, ח"כ מה זה שכתב הצ"ש, ואף דלעיל מספ"ל אי מהני צפחות משו"פ לדידי שו"ל, מ"מ היכא דש"פ צמקו"א מהני, והא לדעת הר"ם ודאי דלא מהני צפחות משו"פ לדידי שו"ל. חולס אי נימא דכונת הר"ן דלא לריך שיכיה דרכה להתיקר, והא דכתב חילו ידעי העדים שדרכה להתיקר, היינו דהוי כדון דרכה להתיקר כיון דשוב מיהא צמקו"א שו"פ מליא אמרה לדידי שיה לי כמו שדרכה להתיקר, לפי"ז הצ"ש חז"ל צצ"ה הר"ן דצעלמא צפדה"צ לריך שיכיה דרכו להתיקר, ורק הכא כיון דש"פ צמקו"א לא צעי שיכיה דרכה להתיקר. וח"ש מש"כ דאף דלעיל מספ"ל מ"מ הכא מהני כיון דש"פ צמקו"א.

והנה לדעת הר"ם דלא לריך שיכיה דרכו להתיקר, הוי אפשר לומר, דכל האי דינא דיכול לימר לדידי שוב לי לא נאמר חלא צפדה"צ דהוי חוב, ויכול הכהן לקבל צחוב של ה' סלעים חפץ בשוה פחות, דכיון שקבלו

בחוצו חסוד כנפרע כל החוצ, אצל בקידושין
לא שייך כלל לומר לדידי שוב לי, דמ"מ הא
לא שוב פרועה. חולם מלי הר"ן משמע דלהר"ם
לא מליא אמרה לדידי שוב לי משום דעל דבר
שאינו ממון ח"י לתת עליו דין ממון. וי"ל:
בדעת הר"ם דטעמו, דהא דיכול לומר לדידי
שוב לי, ה"ע דכיון דקאן בעד החפץ ה' סלעים,
ולו ילוייר דלא יחול הפדיון והחפץ יכיה קנוי
לו יתחייב תמורתו כמו שקאן ה' סלעים, וגמלא
דקבל בעד הפדיון חפץ שהיה מתחייב תמורתו
ה' סלעים ועי"ז חשיב כאילו קיבל חפץ זה
סלעים. (ולע"ק דהא מ"מ עכשיו שקבל בתורת
פדיון לא חלה ^{ההפלה כלל}). ולפי"ז צפחות
מפרועה כיון דלא הוי ממון אינו מתחייב
תמורתו מה שקאן, ולהכי לא שייך כלל אליבא
דהר"ם לומר לדידי שוב לי בחפץ שהוא פחות
מפרועה.

(ד) ובדעת הר"ם שהשמיט הא דאמרין בגמ'
דוקא ר"כ דגזר רבא וכו' ע"י
צכס"מ, וע"י צש"ך וי"ד סי' ש"ה סק"ה שכתב
דגי' הר"ם כגי' הבה"ג, אמר ר"א ולא אמרן
אלא גזר רבא כר"כ דידע למחולי, אצל כ"ע
לא, — ומסיק שם הבה"ג, ש"מ כל היבא
דקבליה בהן צנו פדוי וכן הלכה, עכ"ל. וביאר
צשע"י ש"ה פכ"ה דידע למחולי היינו שידע
להצחין צין מקבל לפרעון כל החוצ דמהני,
וצין מחילה על יתר החוצ דלא מהני, והוא רק
בסתמא שאומר לדידי שוב לי, אצל באומר
צפירוש שמקבלו צפרעון כל ה' סלעים מהני
גם צסתם אינשי. חולם ע"י צבהגר"א יו"ד שם
וצה"ג צגמ', שפירש כונת הבה"ג דידע למחולי,
היינו לענין הונאה, וכונתו דבאמת מהני לפדיון
גם צסתם אינשי, ורק דיכול לתצוע אח"כ
הונאה אצל בגזר רבא ידע למחולי להונאה.
ובשע"י הק' ע"ז דהתינח צשתות, אצל ציתר
משות דהוי צעול מקח הא לא חל הפדיון
צסתם אינשי דלא ידעי למחולי, ומהגר"א משמע

חל הפדיון בכל גוונא, דהא כתב דזוכי גי'
הר"ם, והיינו דצזה ניחא שלא הביא הא דדוקא
גזר רבא. ולענ"ד לא ציננותי מאי דקשיא
ליה למו"ר, דהא כאן מיירי שידע ששוב פחות
והוא מקבלו זה' סלעים וכדאמר לדידי שוב
לי. וא"כ צשלמא לענין שתות ותציעת הונאה,
הוי כעובדא דורשכי פ' הזהב דנ"א, דיכול
אח"כ לתצוע הונאה אף שידע שמתאנה, אצל
צציעול מקח הא לא שייך דקבל ע"מ לתצוע
ציעול מקח, דא"כ למה קיבל, וודאי דכה"ג
לא הוי ציעול מקח. וכן כתב צס' מח"א דכל
היבא דידע המתאנה שמתאנה ציותר משות
לא הוי ציעול מקח.

אלא דאכתי תיקשי דגמלא לפי"ז דהא דאמר'
וה"מ גזר רבא כר"כ כהנא דידע למחולי,
מיירי רק באופן דמתאנה צשתות מכוון לא פחות
ולא יותר, וזה דוחק. ואין לומר דציותר משות
נהי דמחל על הצעו"מ, אצל על תציעת הונאה
לא מחל והוי כמו שתות דיכול לתצוע הונאה,
דנראה דזה אינו, דכל יותר משות ח"י לתצוע
הונאה וכדאיתא צתוס' פ' הזהב, וכן צפרק
המוכר את הספינה, עיי"ש. ועל כן נראה לפי
פ' הגר"א דכונת הגמ' לענין איסור הונאה,
דנהי דקמחל על הצעול מקח, אצל מ"מ לא מחל
על עולם ההונאה וקעצר צלאו דלא תונו.

ב

בדין עדות לקיומי בקידושין שיש ספק אם חלו,

ובדין לשונות המסופקים בקידושין

(ה) עוד כתב הצ"ש, וז"ל: וא"ל מה מהני
אם שו"פ צמקו"א כיון דלא שו"פ
צמקומו הוי כאילו קידש אותה צלי עדים וכו'
וי"ל כיון דהאי ספק שמא שו"פ צמקו"א ספק
הוא גם להעדים לכן חוששין לקידושין, ע"כ.
ושוב הביא דעת הר"ם דכשידוע ששו"פ צמקו"א
מקודשת ודאי דאורייתא, וכתב דנראה דאיירי
דעדים יודעים ששו"פ צמקו"א, אצל אם אין

ידוע להעדים הוי כמקדש בלא עדים וליכא חלא
 חשב קידושין משום דהעדים מסופקים במא
 שו"פ במקו"א. והנה בפשטות העדים אינם
 נריכים לדעת כלל שחלו כאן הקידושין, ואינם
 נריכים לראות חלא את מעשה הקידושין, ומה
 שהעדים אינם יודעים אם זה שו"פ אינו מגרע
 בראית מעשה הקידושין, כיון דצמליאות זה שו"פ
 הרי ראו שקדשה בדבר בצמליאות זה שו"פ,
 ואינם נריכים לראות חלא את הכסף שמקדשה
 צי, ואם זה כסף או לא, זה לא נוגע להעדים.
 וכן אם ראו עדים שזרק קידושין לחלרה, אינם
 נריכים לדעת אם זה חלרה או לא, ואינם נריכים
 לראות חלא שזרק לחלרה זו, ואם צמליאות זה
 חלרה ה"ז מקודשת. ומה שכתב בהג"א דזכת
 אחת המכופקת אם קרוב לו או קרוב לה אינה
 מקודשת משום דהוי קידושין בלי עדים, כבר
 כתב באב"מ דהיינו דוקא חלא ראו מקום הנחת
 הכסף, דכה"ג חלא ראו גוף מעשה הקידושין.
 אבל בראו מקום הנחת הכסף ורק דספק להם
 אם אותו מקום הוא קרוב לו או קרוב לה הוי
 ספק מקודשת, דזה הוי ספק אם זה חלרה או
 לא, ואם צמליאות זה חלרה, הרי ראו מעשה
 הקידושין.

אולם מהב"ש חא משמע דס"ל דכל חלא ידעי
 העדים שזה כסף אין זה ראית מעשה
 קידושין והוי כמקדש בלא עדים, ולפי"ד לכאורה
 ה"נ צאינם יודעים שזה חלרה הוי קידושין בלי
 עדים, אם לא צמקים שראוי להסתפק שזה חלרה
 דאז הוי ספק מקודשת וגם העדים מסופקים
 וכמש"כ הב"ש לענין חיישינן שמא שו"פ צמדי.
 וכן משמע גם שתפס הגו"צ שפי' דברי הר"ם
 שכתב בפ"ה מאישות וגודע בנתיאשו בצעליה,
 דהיינו אם לא נודע להעדים, הוי מקדש בלא
 עדים. ואמנם דברי הב"ש, מש"כ דאפילו היכא
 ידוע דשו"פ במקו"א כל שהעדים מסופקים הוי
 ספק קידושין, תמוה מאד, דממ"נ אם ידעת

וכן נראה גם דעת הב"ש סי' כ"ז ס"ק י"א,
 וז"ל: וצאלו לשונות אשר אנו מסופקים
 אם הם לי קידושין והיו עסוקים בעסקי קידושין,
 וביניהם אימרים דהיה כונתם לשם קידושין כתב
 דהוי ספק קידושין כיון דמספקא לן ה"ה דעדים
 מסופקים והוי כאילו לא היו עדים בדבר, עכ"ל.
 יחרי משמע מהב"ש דאין שם חסרון של דברים
 שצלב, דא"כ לא היה לריך לעס חסרון העדים.
 ואפ"ה הוי רק ספק קידושין, והרי דהוי חלות
 של ספק. אבל באמת אין הכרח לדברי הב"ש,
 חלא דאפילו אם אמרו שניהם שכונו לקידושין,
 מ"מ הוי רק ספק קידושין, דאם הלי לא הוי לי
 קידושין כי אם לי מלאכה וכדאמרין בגמ', א"כ
 מה שכונו לקידושין הוי רק דברים שצלב. ואפילו
 לפימש"כ הרשב"א (קידושין ד"ג) דכל היכא
 דאינו צא לסתור המעשה לא הוי חסרון דדברים
 שצלב, אבל מ"מ כדי לעשות חלות וקנין לריך דיעיר
 המוכיח, ורק בתרומה הוי גזה"כ דמהני מחשבה,
 וכדאיתא להדיא ר"פ הא"מ מה לתרומה שכן
 יבנה במחשבה, ועיי"ש בראשונים. ומה שהקי
 הרשב"א דנילק מתרומה דדברים שצלב הוי
 דברים, היינו דאף דהוי גזה"כ בתרומה
 דמחשבה פועלת בחלות, היינו דהגזה"כ הוי

רק דהמחשבה פועלת החלות ולא לריך דיבור, אצל מ"מ אי צעלמא אפילו צמקום שלא לריך דיבור, וכגון צתנאי או טעות ג"כ הוי חסרון דברים שצלב אינם דברים, והיינו דמכח דברים שצלב אינו נגרם שום דין, א"כ גם גבי תרומה לא ליהני, דנחי דהמחשבה הוי המעשה של עשיית התרומה, אצל מ"מ דברים שצלב לא הוו דברים. ועל כן הק' הרשצ"א דנילף מינה צעלמא דהוו דברים. ותי' דזהו רק היכא שצא לסתור את המעשה, אצל מ"מ גם היכא שאינו סותר את המעשה לריך דיבור לפעול כל חלות וקנין וצתרומה הוי גזיה"כ דגם מחשבה פועלת וכדאמרין להדיא בשצעות דהוי תרומה וקדשים שני כתוצים הצאים כאחד. וכבר הארכנו בזה צמקו"א לישצ קושית השעה"מ על הרשצ"א.

שבתי וראיתי דדברי הצ"ש צסי' כ"ז ס"ק י"א מיושצים, דצאמת ללד זה דהוי ל' קדושין היא מקודשת ודאי אף דהעדים מסופקים, דהא מ"מ שמעו ל' שהוא ל' קידושין, ואי כלפי שמיא גליא דהוי ל' קידושין היא מקודשת ודאי. ורק

ללד זה שהוא ל' מלאכה, אף דכונו לקידושין הוי מקדש צלי עדים, דהעדים אינם יודעים ושומעים כונתם, ואף דהעדים מסופקים, מ"מ אין זה קידושין צעדים. וכן הוא להדיא צתום' ר"י הצקן דאם אומרים שכיונו לקידושין צהני לשונות המסופקים אינה חלא ספק מקודשת, משום דהוי כמקדש צלי עדים. ונראה דאפילו אם העדים יצינו לפי דעתם שזה ל' קידושין ג"כ הוי מקדש צלי עדים, דללד זה שהוא ל' מלאכה, הרי העדים אינם רואים ושומעים כונתם, ומה שהצינו לפי דעתם שכונתם לקידושין אין זה עדים, ורק צאם אמרו המקדש והמתקדשת לעדים קודם שמתקדשו צלי זה, אז הוי קידושין צעדים וכש"כ שם צתום' ר"י הצקן, דהתם העדים יודעים שכונתם לקדושין מלד אמירתם הקודמת שיכונו צלי זה לקידושין. ועכ"פ מוכח מדברי ר"י הצקן, דאפילו ללד זה דהאיצטרא דלמלאכה קאמר לה, מ"מ אם כיונו לקידושין אין זה דברים שצלב, ורק חלא מהני משום חסרון עדים, וחלא כש"כ לעיל משום דברים שצלב.

סימן נ

בדין קדשה בגזל ידיה

ובאב"מ כתב דנראה דלגזלן עלמו ודאי מלי יחיב ליה, ותמה על השארית יוסף, דהא צגמי מצואר להדיא צקידש צגזל דידה ואמרה כן או צשדיך דאחילתיה ומקודשת וה"י צקידשה צגזל דידה, דמלי לאקנויי לה. ושוב הציא גם מתש' מהרי"ל כדברי השא"י, וכתב לישצ דאע"ג דלגזלן מלי יחיב, מ"מ אינו יכול לקדשה משום דצקידושין צעי ממונא דנותן וכיון שאינו צרשותו לא חשיב ממונא דנותן, עיי"ש. ודבריו תמוהים מאד, דמה"ת לומר דכל שאינו צרשותו לא חשיב ממונא דנותן, הא ודאי ממונא

(א) אהע"ז סי' כ"ח ס"ה, צהגכה הרמ"א: אשה שהטפה מעות מאיש אחד והוא ציקש ממנה שתחזירם לו ולא רצתה ואמר לה הרי את מקודשת לי צהם ושתקה והחזירה המעות לא הוי קידושין דהוי שתיקה דלאחר מתן מעות ולא כלום הוא. וכתב הצ"ש דמשמע מהרמ"א דאם אמרה כן מהני, וצתש' "שארית יוסף" פסק דגם אם אמרה כן אינה מקודשת וכדרי' דגזל ולא נתיאשו הצעלים שניהם אינם יכולים להקדישו וה"י אינו יכול לקדשה. ועיין צצ"ש מש"כ צעטמא דהרמ"א, וצאצ"מ שם.